

RĪGĀ

2026. gada 29. aprīlis
Nr. 1-23/18
Uz 16.04.2026. Nr. 2.2-2/663

Konkurences padomei

Informācijai:
Latvijas Bankai
Patērētāju tiesību aizsardzības centram

Visiem adresātiem paziņošanai e-adresē

Par kredītiestāžu tirgus uzraudzības noslēguma ziņojumu

- [1.] Latvijas Finanšu nozares asociācija (turpmāk – Asociācija) ir biedrība, kas pārstāv Latvijas finanšu nozari nacionālajā un starptautiskajā līmenī. Asociācija apvieno ne vien Latvijā reģistrētās kredītiestādes un dalībvalstu kredītiestāžu filiāles Latvijā, bet arī maksājumu pakalpojumu sniedzējus un pieredzējušus tehnoloģiju uzņēmumus.
- [2.] Asociācija ir saņēmusi Konkurences padomes kredītiestāžu tirgū veiktās tirgus uzraudzības noslēguma ziņojumu (turpmāk – TU ziņojums), ar to ir iepazinusies un pateicas Padomei par veikto padziļināto kredītiestāžu nozares analīzi.
- [3.] Vienlaikus, atsaucoties uz Konkurences padomes aicinājumu sniegt viedokli par TU ziņojuma secinājumiem, Asociācija vēlas vērst uzmanību uz tās ieskatā būtiskiem apsvērumiem, kas TU ziņojumā nav pienācīgi atspoguļoti, tādējādi radot risku izdarīt pirmšķietami vienkāršotus secinājumus par komplikētiem jautājumiem kredītiestāžu tirgū.

I. Patērētāju kreditēšanas tirgus definīcija un nebanku kreditētāju neiekļaušana analīzē

- [4.] TU ziņojumā Konkurences padome secina, ka privātpersonu apkalpošanas segmentos tirgus struktūru pamatā nosaka četras lielākās kredītiestādes, kuru kopējā tirgus daļa ir īpaši augsta gan mājsaimniecību noguldījumu tirgū, gan mājokļa un patēriņa kreditēšanā.
- [5.] Asociācijas ieskatā šāds secinājums izdarīts, balstoties uz nepamatoti sašaurinātu konkrētā tirgus definīciju, jo patērētāju kreditēšanas, it īpaši patēriņa kredītu, segmentā nozīmīgu lomu spēlē arī nebanku kreditētāji, kuru piedāvātie patērētāju kreditēšanas pakalpojumi pēc pieprasījuma aizstājamības principa ir saimnieciski salīdzināmi ar kredītiestāžu sniegtajiem analogiskajiem pakalpojumiem.
- [6.] Asociācija ņem vērā, ka TU ziņojuma kopsavilkumā ir norādīts, ka tirgus uzraudzība koncentrējās uz tirgus dalībniekiem, kas Latvijā sniedz noguldījumu pieņemšanas un kreditēšanas pakalpojumus, kā rezultātā nebanku kreditēšanas sektors netika analizēts kā atsevišķs tirgus. Vienlaikus norādāms, ka tieši patēriņa kreditēšanas segmentā tirgus daļu un koncentrācijas rādītāju aprēķins, kas neietver nebanku kreditētāju portfeli, neizbēgami noved pie tirgus koncentrācijas rādītāju palielināšanas un attiecīgi pie nepilnīga konkurences spiediena novērtējuma.

- [7.] Konkurences padomes un Patērētāju tiesību aizsardzības centra rīcībā ir visa nepieciešamā informācija šādas papildu analīzes veikšanai, un Asociācija aicina Konkurences padomi papildināt TU ziņojumu ar attiecīgu izvērtējumu.

II. Noguldījumu tirgus definīcija un pārrobežu pakalpojumu sniedzēju loma

- [8.] TU ziņojumā analizēts privātpersonu noguldījumu tirgus, secinot, ka tajā vērojama augsta un pieaugoša koncentrācija, taču analīzē nav vērtēta to citu Eiropas Ekonomikas zonas dalībvalstu kredītiestāžu darbība, kas Latvijas patērētājiem sniedz noguldījumu pieņemšanas un norēķinu kontu pakalpojumus, izmantojot pakalpojumu sniegšanas brīvību bez fiziskas klātbūtnes Latvijā (piemēram, Revolut Bank UAB, N26 Bank AG).
- [9.] Šādu tirgus dalībnieku darbība atsevišķos klientu segmentos, it īpaši digitāli aktīvu klientu vidū, ir ievērojama, un to izslēgšana no analīzes deformē priekšstatu par faktisko konkurences spiedienu, jo klientu izvēli vairs neierobežo izšķirošā mērā pakalpojumu sniedzēja juridiskās reģistrācijas valsts.
- [10.] Asociācijas ieskatā informāciju par šo tirgus dalībnieku darbību iespējams iegūt no Latvijas Bankas, kas pārrobežu uzraudzības ietvaros sadarbojas ar Lietuvas Banku, vai tieši no attiecīgajiem tirgus dalībniekiem.
- [11.] Ievērojot iepriekš minēto, Asociācija aicina Konkurences padomi pirms galīgo secinājumu izdarīšanas par koncentrācijas līmeni privātpersonu noguldījumu tirgū, papildināt TU ziņojumu ar šo tirgus dalībnieku ietekmes izvērtējumu.
- [12.] Šajā izvērtējumā būtu jāiekļauj arī analīze par to, kādā mērā vienotā Eiropas Savienības iekšējā tirgū pakalpojumu sniegšanas brīvības ietvaros darbojošos kredītiestāžu un maksājumu pakalpojumu sniedzēju faktiskā loma ietekmē pieprasījuma aizstājamību un attiecīgi arī konkrētā ģeogrāfiskā tirgus tvērumu. Tas ļautu izvairīties no nepamatoti šauras tirgus definīcijas izmantošanas turpmākajos secinājumos.

III. Noguldījumu koncentrācija un nerezidentu noguldījumu segmenta nošķiršanu

- [13.] TU ziņojumā Konkurences padome konstatē noturīgi pieaugošu koncentrāciju Latvijas noguldījumu tirgū, vienlaikus pietiekami nevērtējot šī pieauguma strukturālos cēloņus.
- [14.] Asociācija vērš uzmanību uz to, ka pirms tā dēvētā "kapitālā remonta" vairāk nekā puse no kopējā Latvijas kredītiestāžu sektora noguldījumu apjoma bija nerezidentu noguldījumi, kas pakāpeniski praktiski izzuduši no banku sistēmas. Šī strukturālā pārmaiņa būtiski ietekmē jebkuru salīdzinājumu starp 2014. gada un mūsdienas koncentrācijas rādītājiem.
- [15.] Tāpat Asociācija norāda, ka konkurences tiesību izpratnē nerezidentu noguldījumu tirgus ir uzskatāms par no rezidentu noguldījumu tirgus nošķirtu konkrēto tirgu.
- [16.] Rezidentu noguldījumi pārsvarā tiek izmantoti kā kreditēšanas finansējuma avots, savukārt nerezidentu noguldījumi pēc to ekonomiskās būtības galvenokārt bija blakusprodukts pārrobežu maksājumu pakalpojumu sniegšanai. Atšķirīgs ir gan šo noguldījumu mērķis no klienta puses, gan to izmantošanas modelis no kredītiestādes puses, gan attiecīgais riska profils. Tādēļ tirgus daļu un koncentrācijas rādītāju aprēķins būtu veicams atsevišķi katrā no šiem segmentiem.

IV. Līdzvērtīgu prudenciālo prasību nepieciešamība un to ietekme uz konkurenci

- [17.] TU ziņojuma secinājumos Konkurences padome norāda, ka atsevišķos kreditēšanas segmentos atšķirības regulējuma piemērošanā un uzraudzības instrumentos starp kredītiestādēm un nebanku kredītētājiem var ietekmēt tirgus dalībnieku atbilstības izmaksas, procesu elastību un līdz ar to arī konkurences apstākļus tirgū, tomēr vienlaikus secina, ka ne katra šāda atšķirība pati par sevi būtu uzskatāma par nepamatotu vai konkurenci ierobežojošu.

- [18.] Asociācija norāda, ka šāds secinājums ir pārāk vispārīgs un neaplūko konkurences tiesību ziņā būtiskāko jautājumu, proti, vai vienādiem (vai funkcionāli salīdzināmiem) finanšu pakalpojumiem tiek piemērotas līdzvērtīgas prudenciālās prasības.
- [19.] Asociācija konsekventi ir paudusi nostāju, ka godīgas konkurences priekšnoteikums starp kredītiestādēm un nebanku kredītētājiem patērētāju kredīšanas tirgū ir prudenciālā regulējuma līdzvērtība, ievērojot proporcionalitātes principu..
- [20.] Šobrīd nebanku kredītētāju sektoram nav noteiktas kredītiestādēm piemērojamām prasībām līdzvērtīgas prudenciālās prasības, tostarp kapitāla pietiekamības, likviditātes, atvēršanās un neregulējuma režīma, kā arī darbības nepārtrauktības, noturības un IKT risku pārvaldības jomā. Vienlaikus abu sektoru dalībnieki konkurē par vieniem un tiem pašiem patērētājiem, piedāvājot funkcionāli salīdzināmus produktus.
- [21.] Asociācijas ieskatā šis aspekts TU ziņojumā nav pietiekami analizēts. Tādēļ Asociācija aicina Konkurences padomi, izsakot priekšlikumus konkurences veicināšanai, pievērst uzmanību arī prudenciālā regulējuma līdzvērtīguma jautājumam.

V. Tirgus dalībnieku loka pilnīgs atspoguļojums

- [22.] TU ziņojumā ir norādīts, ka Latvijā šobrīd darbojas 14 kredītiestādes un citu dalībvalstu kredītiestāžu filiāles, kuras ir tiesīgas pieņemt noguldījumus un savā vārdā izsniegt kredītus. Šāda formulējuma ietvaros tirgus dalībnieku loks ir norobežots, neaplūkojot citu finansējuma avotu nozīmi, kas atsevišķos segmentos ir būtiska.
- [23.] Pirmkārt, kā jau norādīts iepriekš, Latvijas patērētājiem un komersantiem pakalpojumus sniedz arī citas Eiropas Ekonomikas zonas dalībvalstīs licencētas kredītiestādes, kas darbojas pakalpojumu sniegšanas brīvības ietvaros bez fiziskas klātbūtnes Latvijā un kuru tirgus daļa atsevišķos segmentos (piemēram, ikdienas maksājumu pakalpojumos) nav nenozīmīga.
- [24.] Otrkārt, komersantu kredīšanas segmentā ar būtisku finansējuma apjomu Latvijā darbojas starptautiskās attīstības finanšu institūcijas, tostarp Eiropas Rekonstrukcijas un attīstības banka, Eiropas Investīciju banka, Ziemeļu Investīciju banka un Eiropas Padomes Attīstības banka, kā arī attīstības finanšu institūcija "Altum".
- [25.] Asociācijas ieskatā šo tirgus dalībnieku faktiskās lomas izvērtējums būtu pievienojams TU ziņojuma 2. nodaļas analīzei, lai komersantu kredīšanas tirgū faktiski pieejamais finansējuma piedāvājums būtu atspoguļots pilnvērtīgi.

VI. Metodoloģiska pieeja kredītiestāžu pelnītspējas analīzei

- [26.] TU ziņojuma 1.3.2. apakšnodaļā Konkurences padome analizē kredītiestāžu sektora nesadalītās peļņas/zaudējumu dinamiku absolūtos lielumos eiro izteiksmē. Asociācija norāda, ka šāda pieeja, lai gan ilustratīvi uzskatāma, no finanšu analīzes viedokļa ir nepilnīga, jo neņem vērā kredītiestāžu sektora kopējo aktīvu un kapitāla apjoma izmaiņas attiecīgajā periodā.
- [27.] Pelnītspējas faktiska novērtējuma nolūkos starptautiski atzītajā praksē tiek izmantoti relatīvie rādītāji, it īpaši pašu kapitāla atdeves rādītājs (ROE) un aktīvu atdeves rādītājs (ROA), kas ļauj kredītiestāžu sektora pelnītspēju novērtēt salīdzinājumā ar kapitāla un aktīvu bāzi un attiecīgi izdarīt pamatotus secinājumus par konkurences spiedienu. Asociācija aicina Konkurences padomi papildināt pelnītspējas analīzi ar šādiem vispārpieņemtiem rādītājiem.

VII. Mājokļa kredīšana ar fiksētām procentu likmēm

- [28.] TU ziņojuma 2.2. apakšnodaļā un secinājumos Konkurences padome konstatē, ka Latvijā mājokļa kredītu segmentā ilgākam periodam fiksētu procentu likmju produktu izplatība ir ierobežota, no kā Konkurences padome secina, ka pieprasījuma trūkumu nevar prezumēt situācijā, kad attiecīgais pakalpojums tirgū ir ierobežoti pieejams vai nav pieejams vispār.

- [29.] Asociācija vērš uzmanību uz to, ka mājokļa kredīti ar ilgākam periodam fiksētu procentu likmi Latvijas tirgū tiek piedāvāti, taču to izplatību ietekmē šī produkta cena, kuru, savukārt, nosaka objektīvas procentu likmju riska pārvaldīšanas izmaksas un kredītiestāžu finansējuma struktūra (tajā dominē klientu pieprasījuma noguldījumi), un patērētājiem nacionālā regulējuma ietvaros piešķirtās tiesības pirmstermiņā atmaksāt kredītu bez nesamērīgas kompensācijas.
- [30.] Tādējādi Asociācija vērš Konkurences padomes uzmanību, ka kvalitatīvi pieprasījuma novērtējumi par šādu produktu nav izdarāmi vienpusīgi, neaplūkojot piedāvājuma puses cenu veidošanās objektīvos faktorus.

VIII. Terminoloģiskas neprecizitātes, kas var ietekmēt secinājumu saturu

- [31.] TU ziņojumā, atsaucoties uz Eiropas Komisijas praksi, atsevišķi angļu valodā lietoti jēdzieni ir tulkoti tādā veidā, kas var radīt maldīgu priekšstatu par konkrētā tirgus tvērumu.
- [32.] Jēdziens "*private banking*" tulkots kā "*privāto kredītiestāžu pakalpojumi*", lai gan šis termins patiesībā nozīmē individualizētus banku pakalpojumus turīgākiem privātajiem klientiem un nav saistāms ar kredītiestādes īpašuma struktūru.
- [33.] Jēdziens "*retail banking*" ir tulkots kā "*privātpersonu kredītiestāžu pakalpojumu tirgus*". Šāds tulkojums no konkurences tiesību analīzes viedokļa nav neitrāls, jo tas terminoloģiski iesaista kredītiestādes kā vienīgos pakalpojumu sniedzējus attiecīgajā tirgū.
- [34.] Eiropas Komisijas prakse atbilstoši šī jēdziena saturiskajai izpratnei "*retail banking*" segmentu definē atbilstoši pakalpojumu raksturam un klientu lokam, proti, privātpersonas un mazie komersanti, nevis atbilstoši pakalpojuma sniedzēju juridiskajam statusam.
- [35.] Asociācija aicina Konkurences padomi precizēt šos terminus, lai izvairītos no situācijas, kad terminoloģiska izvēle pati par sevi netieši sašaurina konkrētā tirgus tvērumu un attiecīgi ietekmē secinājumus par tirgus struktūru un koncentrāciju.

IX. Kredītu cenu veidošanās mehānisma analīze

- [36.] TU ziņojuma kopsavilkumā un nodaļās Konkurences padome norāda, ka Baltijas valstīs ilgstoši novērojamas salīdzinoši augstas kredītu procentu likmes un pazīmes par salīdzinoši augstiem uzcenojumiem, kas ne vienmēr pilnībā izskaidrojami ar standarta riska vai finansējuma pašizmaksas faktoriem.
- [37.] Šāds secinājums var radīt iespaidu, ka Konkurences padome ir veikusi padziļinātu kredītu cenu veidošanās mehānismu un to ietekmējošo faktoru analīzi. Asociācijas ieskatā TU ziņojumā šāda analīze faktiski nav ietverta, un attiecīgais secinājums balstās tikai uz atsauci uz Latvijas Bankas Finanšu pieejamības pārskatu.
- [38.] Vienlaikus Asociācija vērš uzmanību uz to, ka arī Latvijas Bankas Finanšu pieejamības pārskatā nav pieejama padziļināta ekonometriskā analīze par faktoriem, kas ietekmē kredītu cenu noteikšanu vienāda lieluma un riska profila aizņēmējiem dažādās eirozonas valstīs.
- [39.] Lai izdarītu pamatotus secinājumus par to, vai Latvijā novērojamais kredītu uzcenojumu līmenis ir skaidrojams ar konkurences trūkumu vai citiem objektīviem apstākļiem, piemēram, atšķirīgu tiesiskās vides efektivitāti nodrošinājuma realizācijā, ēnu ekonomikas īpatsvaru, finansējuma struktūru vai klientu portfeļa kvalitāti, ir nepieciešama padziļināta cenu veidošanās analīze.
- [40.] Asociācija aicina Konkurences padomi vai nu šādu analīzi veikt un iekļaut TU ziņojumā, vai arī attiecīgi precizēt secinājumu formulējumu, lai tas atbilstu faktiski veiktās analīzes apjomam.

X. Hipotekāro kredītu pārkreditēšanās aktivitātes secinājumi

- [41.] TU ziņojumā un secinājumos Konkurences padome, balstoties uz datiem par laika posmu no 2022. līdz 2025. gadam, secina, ka kredītņēmēji biežāk panāk pievienotās procentu likmes

samazinājumu pie esošā aizdevēja, nevis pārkreditējoties, kā arī izdara secinājumus par aizdevēju uzvedību attiecībā uz pārkreditēšanās piedāvājumu nosacījumiem. Asociācijas ieskatā šādu secinājumu reprezentativitāte šī brīža tirgus situācijas raksturošanai ir būtiski ierobežota divu apstākļu dēļ.

- [42.] Pirmkārt, lielākā daļa Konkurences padomes analizētā perioda iekrīt laikā pirms grozījumu Patērētāju tiesību aizsardzības likumā stāšanās spēkā, ar kuriem tika būtiski atvieglota hipotekāro kredītu pārkreditēšanās kārtība, tostarp ierobežotas pirmstermiņa atmaksas kompensācijas un standartizēta klientu pārejas procedūra.
- [43.] Attiecīgi datu lielākā daļa atspoguļo tirgus uzvedību tādos regulatīvajos apstākļos, kuros pārkreditēšanās administratīvie un izmaksu šķēršļi vēl nebija mazināti, un tādēļ tā nav izmantojama, lai raksturotu kredītņēmēju un aizdevēju uzvedību patreizējā tiesiskajā regulējumā.
- [44.] Otrkārt, ievērojama daļa no analizētā perioda, proti, 2023. un 2024. gads, sakrita ar hipotekāro kredītu ņēmēju aizsardzības nodevas piemērošanu. Tās ietvaros patērētājiem ar mainīgās procentu likmes mājokļa kredītiem tika kompensēti procentu maksājumi 30 % apmērā.
- [45.] Šādas kompensācijas esība objektīvi mazināja kredītņēmēju motivāciju aktīvi meklēt pārkreditēšanās iespējas vai pieprasīt likmes samazinājumu pie esošā aizdevēja, jo daļa no procentu likmju kāpuma radītā sloga tika kompensēta. Turklāt attiecīgajā periodā kredītņēmējs šo kompensāciju zaudētu, ja pārkreditētu mājokļa kredītu pie cita aizdevēja.
- [46.] Iepriekš minēto apstākļu kopums neļauj izdarīt objektīvus secinājumus par aizdevēju uzvedību un faktisko konkurences spiedienu hipotekāro kredītu pārkreditēšanās jomā pašreizējā regulatīvajā un ekonomiskajā vidē.
- [47.] Tādēļ Asociācija aicina Konkurences padomi atturēties no kvalitatīviem secinājumiem par aizdevēju uzvedību un pārkreditēšanās aktivitātes līmeni hipotekārās kredītēšanas segmentā līdz brīdim, kad būs pieejami reprezentatīvi dati par tirgus situāciju pēc atvieglotā pārkreditēšanās regulējuma piemērošanas pilnā apjomā un bez hipotekāro kredītu ņēmēju aizsardzības nodevas radītā kompensācijas efekta.

Asociācija pateicas Konkurences padomei par līdzšinējo sadarbību un iespēju paust viedokli par TU ziņojuma secinājumiem.

Asociācija ir atvērta turpmākām diskusijām par šajā vēstulē izklāstītajiem apsvērumiem un izsaka gatavību sniegt papildu skaidrojumus vai iesaistīties tālākā dialogā par konkurences apstākļu pilnveidošanu kredītiestāžu sektorā.

Ar cieņu

valdes priekšsēdētājs

Uldis Cērps

**ŠIS DOKUMENTS IR ELEKTRONISKI PARAKSTĪTS AR
DROŠU ELEKTRONISKO PARAKSTU UN SATUR LAIKA ZĪMOGU**

Sagatavoja:
Armands Onzuls, armands.onzuls@financelatvia.eu